

گزارش

خلاصه گزارش

UNODC

در سال ۲۰۱۰

حجت‌اله بشارت

اشاره: گزارش زیر برگردان فارسی فرازهای مهم و تحلیلی گزارش جهانی سال ۲۰۱۰ سازمان ملل متحد در خصوص موادمخدر است که در تاریخ ۲۳ ژانویه در باشگاه ملی مطبوعات واشنگتن طی مراسمی منتشر و توزیع شد. این گزارش نشان می‌دهد که چگونه صنعت موادمخدر به پدیده‌ای متغییر و انعطاف‌پذیر تبدیل شده است تا گردش مالی کلان خود را در جهان حفظ کند. مترجم برای سهولت دسترسی کارشناسان و مخاطبین به اهم مطالب در پایان گزارش به ذکر مورد به مورد نکات کلیدی آن پرداخته است.

سوم در دهه ۱۹۹۰ کاهش یافته بود و در دهه گذشته نیز تا حدود یک چهارم کاهش یافت، باز هم پایین بیاید. این معضل تا حدی سراسر منطقه آتلانتیک را در نوردیده است

در دهه گذشته، تعداد مصرف کنندگان کوکائین در اروپا دو برابر شده است و از دو میلیون نفر در سال ۱۹۹۸ به ۱/۴ میلیون نفر در سال ۲۰۰۸ افزایش یافته است. در سال ۲۰۰۸، بازار اروپا (۳۴ میلیارد دلار) ارزشی معادل ارزش بازار امریکای شمالی (۳۷ میلیارد دلار) پیدا کرد. تغییر در تقاضا به تغییر در مسیرهای قاچاق انجامید و حجم زیادی از کوکائین از طریق کشورهای غرب افریقا از مبداء آند به سوی اروپا سرازیر شد و این امر موجبات بی ثباتی در منطقه را پدید آورده است. کاستا می گوید: «مصرف کنندگان کوکا در اروپا، جنگل های بکر کشورهای آند را نابود می کنند و موجب فساد دولت ها در غرب افریقا می شوند».

در سطح جهانی، شمار افرادی که محرک های آفتماین مصرف می کنند (تعداد آنان به حدود ۴۰-۳۰ میلیون نفر می رسد)، به زودی و به احتمال زیاد، بیش از تعداد مصرف کنندگان مواد افیونی و کوکائین خواهند بود. همچنین شواهدی دال بر افزایش سوءاستفاده از داروهای تجویزی وجود دارد. کاستا اعلام کرد که «اگر ما فقط اعتیاد را از کوکائین و هروئین به سوی سایر مواد اعتیادآور (که مقادیر نامحدودی از آن ها در آزمایشگاه های گروه های مافیایی تولید می شود)، هدایت کنیم، قادر به حل مشکل موادمخدر نخواهیم بود».

ردیابی بازار محرک های آفتماین به دلیل مسیرهای قاچاق کوتاه (اغلب این موادمخدر نزدیک بازار اصلی مصرف تولید می شود) و دسترسی آسان به مواد خام قانونی سخت تر است. تولیدکنندگان در صدد بر می آیند محصولات جدید (مثل کتامین، mephedrone، piperazines و spice) را به سرعت به بازار بیاورند و بهره برداری از بازارهای جدید را آغاز کنند. به گفته کاستا، «داروهای جدید باعث ایجاد دو مشکل می شود. نخست آنکه، آن ها بسیار سریع تر از قوانین و مجریان قانون توسعه می یابند و دوم آنکه بازاریابی آن ها بسیار هوشمندانه تر است و طبق خواسته مصرف کنندگان ساخته می شود تا در هر وضعیتی متقاضیان خود را راضی کند».

طبق گزارش های واصله، تعداد آزمایشگاه های مخفی که در تولید محرک های آفتماین دخیل هستند، ۲۰ درصد در ۲۰۰۸ (از جمله در کشورهایی که این آزمایشگاه ها هرگز یافت نشده بود)، افزایش یافته است.

تولید اکستازی در امریکای شمالی (به ویژه در کانادا) و در چند بخش از آسیا افزایش یافته است و به نظر می رسد مصرف آن نیز در آسیا رو به افزایش است. به عنوان یکی دیگر از نشانه های سیار بودن بازارهای موادمخدر می توان به این نکته اشاره کرد که مصرف اکستازی در اروپا از سال ۲۰۰۶ کاهش یافته است.

۲۳ ژوئن ۲۰۱۰ (UNODC) - گزارش جهانی سال ۲۰۱۰ سازمان ملل متحد در خصوص موادمخدر در باشگاه ملی مطبوعات واشنگتن طی مراسمی انتشار یافت. این گزارش حاکی از آن است که مصرف موادمخدر به سمت موادمخدر جدید و بازارهای جدید تغییر یافته است. کشت موادمخدر در افغانستان (برای تریاک) و در کشورهای آند (برای کوکائین) در حال کاهش است و مصرف موادمخدر در کشورهای توسعه یافته ثابت مانده است. با این حال، نشانه هایی از افزایش مصرف موادمخدر در کشورهای در حال توسعه و همچنین سوء مصرف آفتماین ها و موادمخدر تجویزی در سراسر جهان مشاهده می شود.

این گزارش نشان می دهد، عرضه دو نوع ماده مخدر مشکل زای اصلی (مواد افیونی و کوکائین) همچنان در حال کاهش است. مساحت زیر کشت تریاک در جهان در دو سال گذشته تقریباً یک چهارم (۲۳ درصد) کاهش یافته است و به نظر می رسد، تولید تریاک در سال ۲۰۱۰ به علت آفات گیاهی که یک چهارم کشتزارهای خشخاش در افغانستان را نابود کرده، شدیداً کاهش یافته باشد. کشت کوکا که در دهه گذشته ۲۸ درصد کاهش یافت، در سال ۲۰۰۹ نیز همچنان رو به کاهش بود. تولید کوکائین در جهان نیز حدود ۱۸-۱۲ درصد بیش از دوره ۲۰۰۷-۲۰۰۹ کاهش یافته است.

پتانسیل تولید جهانی هروئین ۱۳ درصد کاهش یافت و در سال ۲۰۰۹ به ۶۵۷ تن رسید که این امر منعکس کننده کاهش تولید تریاک در دو کشور افغانستان و میانمار است. مقدار واقعی هروئینی که وارد بازار می شود بسیار پایین است (حدود ۴۳۰ تن)، زیرا مقادیر قابل توجهی موادمخدر انبار شده است. UNODC تخمین زده است که بیش از ۱۲۰۰۰ تن تریاک در افغانستان (به ارزشی معادل ۲/۵ سال تقاضا برای موادمخدر در جهان) اکنون در انبارها ذخیره شده است.

گزارش جهانی موادمخدر ۲۰۱۰ نشان می دهد که در چند سال گذشته مصرف کوکائین به میزان قابل توجهی در ایالات متحده، (که در آن ارزش خرده فروشی کوکائین در حدود دو

حشیش همچنان به عنوان پرتولیدترین و پرمصرفترین ماده مخدر در جهان باقی مانده است

حشیش تقریباً در همه کشورهای جهان رشد کرده است و ۱۹۰-۱۳۰ میلیون مصرف کننده (که حداقل یک بار در سال حشیش مصرف می کنند)، دارد. گرچه کارشناسان معتقدند این پارامترها در مبحث اعتیاد چندان گویا نیست. این واقعیت که استفاده از حشیش در برخی بازارهای باارزش، یعنی امریکای شمالی و بخش هایی از اروپا، در حال کاهش است، یکی دیگر از نشانه های تغییر الگوی مصرف مواد مخدر است.

UNODC شواهدی از کشت خانگی حشیش برای مقاصد تجاری در ۲۹ کشور، به خصوص در اروپا، استرالیا و شمال امریکا یافته است. کشت خانگی تجارتی سودآور است و به طور فزاینده ای به یک منبع درآمد و سود کلان برای گروه های جنایی تبدیل می شود. براساس شواهد گردآوری شده در سال ۲۰۰۹، افغانستان اکنون بزرگترین تولید کننده صمغ حشیش (همچنین تریاک در جهان است).

گزارش جهانی مواد مخدر ۲۰۱۰ کمبود جدی تأسیسات و امکانات درمان مواد مخدر در سراسر جهان را یادآور می شود. کاستا در این رابطه می گوید: «در حالی که افراد غنی در کشورهای ثروتمند می توانند از خدمات درمانی بهره بگیرند، مردم فقیر یا کشورهای فقیر با عواقب بهداشتی ناگواری روبه رو هستند». در این گزارش، تخمین زده شده است که در سال ۲۰۰۸، فقط حدود یک پنجم از مصرف کنندگان مواد مخدر مشکل را در سراسر جهان خدمات درمانی دریافت کرده اند، این بدان معناست که حدود ۲۰ میلیون نفر وابسته به مواد مخدر از دسترسی به درمان محروم بوده اند. کاستا گفت: «زمان آن فرا رسیده است که همگان در سراسر گیتی بتوانند به خدمات درمانی در امر مواد مخدر دسترسی داشته باشند».

او تقاضا کرد که بهداشت و سلامتی محور مبارزه با مواد مخدر تلقی شود: «اعتیاد به مواد مخدر یک بیماری قابل درمان است، نه محکومیت ابدی. معتادان مواد مخدر باید به سوی درمان هدایت شوند نه به زندان. درمان مواد مخدر باید بخش مهمی از مراقبت های بهداشتی اصلی باشد».

کاستا بر خطرهای بزرگ مصرف مواد مخدر در جهان در حال توسعه، تأکید کرد: «کشورهای فقیر نمی توانند تبعات خطیر گسترش سوء مصرف مواد مخدر را تحمل کنند. کشورهای در حال توسعه با بحران جدیدی روبه رو هستند که میلیون ها نفر را تحت اسارت فقر و فلاکت و وابستگی به مواد مخدر قرار داده است.

او در این رابطه به رونق بازار مصرف هروئین در شرق آفریقا، افزایش مصرف کوکائین در غرب آفریقا و جنوب امریکا و افزایش تولید و سوء مصرف مواد مخدر مصنوعی در خاورمیانه و جنوب شرق آسیا اشاره کرد: «ما نمی توانیم مشکل مواد مخدر جهان را با ایجاد تغییر مصرف از کشورهای توسعه یافته به سوی کشورهای در حال توسعه حل کنیم».

گزارش جهانی مواد مخدر ۲۰۱۰، شامل فصلی در خصوص اثر بی ثبات کننده قاچاق مواد مخدر در کشورهای ترانزیت، با تمرکز ویژه روی مورد کوکائین است. این نشان می دهد که چگونه توسعه نیافتگی و ضعف در اداره امور موجب گسترش جرم و جنایت می شود، در حالی که جرم باعث عمیق تر شدن بی ثباتی است. این نشان می دهد که چگونه ثروت، خشونت و قدرت حاصل از قاچاق مواد مخدر می تواند امنیت و حتی حاکمیت کشورها را تضعیف کند. تهدید ناشی از قاچاق مواد مخدر برای امنیت در سال گذشته به طور مکرر در دستور کار شورای امنیت بوده است.

در حالی که خشونت های مرتبط با مواد مخدر در مکزیک مورد توجه خاص قرار گرفته است، مثلث شمالی امریکای مرکزی، متشکل از گواتمالا، هندوراس و السالوادور، به طور جدی تری از اعمال خشونت آمیز آسیب دیده اند و نرخ قتل در آنجا بسیار بالاتر از نرخ قتل در مکزیک است.

این گزارش می گوید، جمهوری بولیواری ونزوئلا به منطقه عمده ای برای قاچاق کوکائین به اروپا، تبدیل شده است و بین سال های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۸، بیش از نیمی از تمام محموله های دریایی شناسایی شده کوکائین به اروپا از آن کشور نشأت گرفته است.

این گزارش حاکی از اوضاع بی ثبات در غرب آفریقا است که به مرکز مهمی برای قاچاق کوکائین تبدیل شده است. همچنین آمده است که قاچاقچیان توانسته اند برخی از جوامع و گروه های ذی نفوذ را با خود همداستان کنند و همکاری آنها را جلب کنند. در این رابطه، گینه بیسائو ذکر شده است.

کاستا خواستار توسعه بیشتر به منظور کاهش آسیب پذیری در مقابل جرم و جنایت و افزایش همکاری های انتظامی برای مقابله با قاچاق مواد مخدر شده است: «تا زمانی که ما برخورد مؤثر با تهدید ناشی از جرم و جنایت سازمان یافته نداشته باشیم، جوامع ما به گروگان گرفته خواهند شد و کنترل مواد مخدر با خطرهای زیادی روبه رو خواهد شد و درخواست ها برای دور ریختن کنوانسیون های مواد مخدر افزایش خواهد یافت، زیرا بسیاری از منتقدان می گویند، این کنوانسیون ها عامل جرم و جنایت و بی ثباتی هستند. این دیدگاه پیشرفت های حاصله در طی دهه گذشته در زمینه کنترل مواد مخدر را خنثی می سازد و فاجعه بهداشتی عمومی را سبب خواهد شد.

او هشدار داد: تا زمانی که پیشگیری از مواد مخدر و درمان جدی گرفته نشود، پشتیبانی افکار عمومی از کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مواد مخدر نیز محو خواهد شد».

نکات مهم در گزارش جهانی سال ۲۰۱۰ سازمان ملل متحد:

- مصرف مواد مخدر به سمت مواد مخدر جدید و بازارهای جدید تغییر یافته است. کشت مواد مخدر در افغانستان (برای تریاک) و در کشورهای آند (برای کوکائین) در حال کاهش

است.

• نشانه‌هایی از افزایش مصرف موادمخدر در کشورهای در حال توسعه و همچنین سوء مصرف آمفتامین‌ها و موادمخدر تجویزی در سراسر جهان مشاهده می‌شود.

• عرضه دو نوع ماده مخدر مشکل‌زای اصلی (مواد افیونی و کوکائین) همچنان در حال کاهش است. مساحت زیر کشت تریاک در جهان در دو سال گذشته تقریباً یک چهارم (۲۳ درصد) کاهش یافته است و تولید تریاک به‌نظر می‌رسد که در سال ۲۰۱۰ به‌علت آفات گیاهی که یک چهارم کشتزارهای خشخاش در افغانستان را نابود کرده است، شدیداً کاهش یافته باشد.

• کشت کوکا که در دهه گذشته ۲۸ درصد کاهش یافت، در سال ۲۰۰۹ نیز همچنان رو به کاهش بود. تولید کوکائین در جهان نیز حدود ۱۸-۱۲ درصد بیش از دوره ۲۰۰۹-۲۰۰۷ کاهش یافته است.

• پتانسیل تولید جهانی هروئین ۱۳ درصد کاهش یافت و در سال ۲۰۰۹ به ۶۵۷ تن رسید که این امر منعکس‌کننده کاهش تولید تریاک در دو کشور افغانستان و میانمار است.

• مقدار واقعی هروئینی که وارد بازار می‌شود بسیار پایین است (حدود ۴۳۰ تن) زیرا مقادیر قابل توجهی موادمخدر انبار شده است.

• UNODC تخمین زده است که بیش از ۱۲۰۰۰ تن تریاک در افغانستان (به ارزشی معادل ۲/۵ سال تقاضا برای موادمخدر در جهان) اکنون در انبارها ذخیره شده است.

• در دهه گذشته، تعداد مصرف‌کنندگان کوکائین در اروپا دو برابر شده است و از ۲ میلیون نفر در سال ۱۹۹۸ به ۱/۴ میلیون نفر در سال ۲۰۰۸ افزایش یافته است. در سال ۲۰۰۸، بازار اروپا (۳۴ میلیارد دلار) ارزشی معادل ارزش بازار آمریکای شمالی (۳۷ میلیارد دلار) پیدا کرد. تغییر در تقاضا به تغییر در مسیرهای قاچاق انجامید و حجم زیادی از کوکائین از طریق کشورهای غرب آفریقا از مبداء آند به سوی اروپا سرازیر شد و این امر موجب بی‌ثباتی در منطقه را پدید آورده است.

• در جهان، شمار افرادی که محرک‌های آمفتامین مصرف می‌کنند (تعداد آنان به حدود ۴۰-۳۰ میلیون می‌رسد) به‌زودی به احتمال زیاد بیش از تعداد مصرف‌کنندگان مواد افیونی و کوکائین خواهند بود.

• شواهدی دال بر افزایش سوءاستفاده از داروهای تجویزی وجود دارد.

• ردیابی بازار محرک‌های آمفتامین به‌دلیل مسیرهای قاچاق کوتاه (زیرا اغلب این موادمخدر نزدیک بازار اصلی مصرف تولید می‌شود) و همچنین به دلیل این واقعیت که بیشتر مواد خام قانونی و به‌آسانی در دسترس هستند، سخت‌تر است.

• تعداد آزمایشگاه‌های مخفی که در تولید محرک‌های آمفتامین دخیل هستند ۲۰ درصد در ۲۰۰۸ (از جمله در کشورهایی که این آزمایشگاه‌ها هرگز یافت نشده بود)، افزایش یافته است.

• تولید اکستازی در آمریکای شمالی (به‌ویژه در کانادا) و در چند بخش از آسیا افزایش یافته است و به‌نظر می‌رسد مصرف آن نیز در آسیا رو به افزایش است. به‌عنوان یکی دیگر از نشانه‌های سیار بودن بازارهای موادمخدر، مصرف اکستازی در اروپا از سال ۲۰۰۶ کاهش یافته است.

• حشیش همچنان به‌عنوان پرتولیدترین و پرمصرف‌ترین ماده مخدر در جهان باقی مانده است. حشیش تقریباً در همه کشورهای جهان رشد کرده است و ۱۹۰-۱۳۰ میلیون مصرف‌کننده (که حداقل یک بار در سال حشیش مصرف می‌کنند)، دارد.

• این واقعیت که استفاده از حشیش در برخی بازارهای باارزش، یعنی آمریکای شمالی و بخش‌هایی از اروپا، در حال کاهش است یکی دیگر از نشانه‌های تغییر الگوی مصرف موادمخدر است.

• UNODC شواهدی از کشت خانگی حشیش برای مقاصد تجاری در ۲۹ کشور، به‌خصوص در اروپا، استرالیا و شمال آمریکا یافته است.

• براساس شواهد گردآوری شده در سال ۲۰۰۹، افغانستان اکنون بزرگ‌ترین تولیدکننده صمغ حشیش (و همچنین تریاک) در جهان است.

• گزارش جهانی موادمخدر ۲۰۱۰ کمبود جدی تأسیسات و امکانات درمان موادمخدر در سراسر جهان را یادآور می‌شود.

• در سال ۲۰۰۸، فقط حدود یک‌پنجم از مصرف‌کنندگان موادمخدر مشکل‌زا در سراسر جهان خدمات درمانی دریافت کرده‌اند، این بدان معناست که حدود ۲۰ میلیون نفر وابسته به موادمخدر از دسترسی به درمان محروم بوده‌اند.

• گزارش سال ۲۰۱۰ حاکی از رونق بازار مصرف هروئین در شرق آفریقا، افزایش مصرف کوکائین در غرب آفریقا و جنوب آمریکا و افزایش تولید و سوء مصرف موادمخدر مصنوعی در خاورمیانه و جنوب شرق آسیاست.

• چگونه ثروت، خشونت و قدرت حاصل از قاچاق موادمخدر می‌تواند امنیت و حتی حاکمیت کشورها را تضعیف کند. تهدید ناشی از قاچاق موادمخدر برای امنیت در سال گذشته به‌طور مکرر در دستور کار شورای امنیت بوده است.

• مثلث شمالی آمریکای مرکزی، متشکل از گواتمالا، هندوراس و السالوادور، به‌طور جدی‌تری از اعمال خشونت‌آمیز آسیب دیده‌اند و نرخ قتل در آنجا بسیار بالاتر از نرخ قتل در مکزیک است.

• غرب آفریقا تبدیل به مرکز مهمی برای قاچاق کوکائین شده است. قاچاقچیان توانسته‌اند برخی از جوامع و گروه‌های ذی‌نفوذ را با خود همداستان کنند و همکاری آن‌ها را جلب کنند. در این رابطه مورد گینه بیسائو ذکر شده است.

• بسیاری از منتقدان می‌گویند کنوانسیون‌های سازمان ملل در خصوص موادمخدر یکی از عوامل گسترش جرم و جنایت و بی‌ثباتی در جهان هستند.